

OSLOREGIONENS HØRINGSSVAR

Energikommisjonens utredning NOU 2023:3 Mer av alt - raskere

Behandlet i interessepolitisk utvalg 26. april 2023

1. Innledning

Osloregionen interkommunalt politisk råd (IPR) takker for invitasjonen til å gi innspill Energikommisjonens utredning NOU 2023:3 Mer av alt – raskere. Osloregionen IPR er et strategisk samarbeid som består av 65 kommuner inkludert Oslo kommune. Osloregionen IPR jobber for at hovedstadsregionen skal være en bærekraftig og internasjonalt konkurransedyktig region. Osloregionens innsatsområder er følgende:

- Areal, transport, mobilitet og logistikk
- Klima og miljø
- Konkurranseskraft og attraktivitet
- Felleskap og samarbeid

Osloregionens høringssvar er knyttet til ovennevnte innsatsområder og forankret i våre strategier, herunder [Samordnet areal- og transportstrategi for Osloregionen](#), samt våre uttalelser til [NOU 2022:6 Nett i tide – om utvikling av strømmettet](#), [Nasjonal Transportplan 2022-2033](#), [Klimaplan 2021-2030](#) og [Klimakur 2030](#).

2. Sammendrag

Osloregionen IPR vil fremheve følgende hovedpunkter i sitt høringsinnspill:

- Kommunenes roller i utvikling av energisystemet er trukket frem flere steder i utredningen. Kommunene i Osloregionen IPR anerkjenner sine roller og anbefaler at dette tydeliggjøres i den videre oppfølgingen av utredningen, herunder at det utredes et tydeligere mandat for kommunene og nye kommunale virkemidler.
- Osloregionen IPR støtter etablering av et kompetansesenter for kommunene. Senteret bør ha et bredt sammensatt oppdrag med kompetanse på kommunenes samlede oppgaver i energisystemet. Kommunene bør være med i spesifisering av senterets oppgaver for å sikre at deres behov er dekket. Kompetansesenteret forutsettes å gi råd vederlagsfritt, og det må sørges for program med statlig økonomisk støtte til prosjekter og prosesser.
- Osloregionen IPR mener tilstrekkelig energiproduksjon og nettkapasitet må gis høy prioritet i årene som kommer for å møte behov i industri og transportsektoren og for å bidra til nødvendig klimaomstilling.
- Osloregionen støtter kommisjonen anbefaling om at det må etableres kriterier for samfunnsmessig betydning som basis for prioritering av behandlingen av søknader om nettilknytning.
- Osloregionen IPR støtter økt satsing på mer effektiv og fleksibel energibruk. Enovas mandat må endres slik at det også omfatter energieffektivisering.

3. Kommunenes rolle

Kommunenes roller i utvikling av energisystemet er omtalt i kapittel 1.9.:

Kommunene er planleggingsmyndighet, byggesaksmyndighet, rådgiver overfor egne innbyggere og bygningsforvalter. De har ansvar for klima- og energiplanlegging og har en rolle i kraftsystemplanleggingen. De er nærmest til å sikre seg innsikt i tilgangen på lokale energikilder og overskuddsvarme. Kommunene må involveres og ansvarliggjøres på en tydeligere måte for utviklingen i energibruken.

Kommunenes roller er også omtalt i øvrige kapitler i utredningen. Energikommisjonen foreslår at det opprettes et nasjonalt kompetansesenter for kommunene.

Osloregionen IPR mener:

Osloregionen støtter forslaget om et nasjonalt kompetansesenter for kommunene. Det er avgjørende at kommunene har en sentral rolle i etablering av kompetansesenteret og spesifikasjon av dets oppgaver. Et slikt kompetansesenter må reflektere bredden av oppgaver som kommunene har i energisystemet, som lokal planmyndighet, ansvar for klima- og energiplanlegging, samfunnsutvikler og nærhet til innbyggerne.

Osloregionen er uenig i forslaget fra kommisjonen om at kompetansesenteret skal være brukerfinansiert, og forutsetter at råd tilbys vederlagsfritt til kommunene.

Osloregionen mener man bør vurdere å se på kommunenes rolle som pådriver for energieffektivisering av eksisterende bygg. Kommunene besitter mye eiendom og kan gå foran ved å gjøre energibesparende tiltak og tiltak som bidrar til ny produksjon av fornybar energi, f.eks. med solcellepaneler og solfangere på tak og fasader. Det bør ses på om dette kan realiseres ved hjelp av kompensasjonsordninger eller andre virkemidler, slik at det ikke blir nedprioritert økonomisk.

Osloregionen foreslår at det vurderes utarbeidet et kommunefordelt energiregnskap, slik det er et kommunefordelt klimaregnskap. I henhold til statlig planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (SPR), bør kommunene ha informasjon om energisystem, energiforsyning og forbruk av energi innen kommunens grenser, herunder tilgang på miljøvennlige energiresurser. Et kommunefordelt energiregnskap vil være viktig som kunnskapsgrunnlag for å målrette tiltak innen energieffektivisering og fornybar energiproduksjon i kommune-Norge. Dette vil også sikre at regnskapet er sammenlignbart mellom kommuner og over tid, samt gi en legitimitet ved at det er en ekstern aktør utover kommunen selv som lager dette. Med bakgrunn i at alle kommuner har behov for tilgang på denne informasjonen, vil det være hensiktsmessig og ressursbesparende med et statlig produsert kommunefordelt energiregnskap. Det vises også til et pilotprosjekt i Klima Østfold om et «klima- og energidashboard».

4. Tiltak for en mer effektiv og fleksibel energibruk

Energikommisjonen foreslår en nasjonal handlingsplan for energieffektivisering. Det fremkommer ikke i forslaget hvordan kommunenes roller vil være inkludert i denne handlingsplanen.

Energikommisjonen utfordrer kommunene til å vurdere mulighetene for, og legge til rette for, samlokalisering av industri som har overskuddsvarme og industri som har varmebehov, bl.a. gjennom reguleringsplaner, samarbeid med industriaktører og energiselskaper. Kommisjonen nevner også arbeid med forslag til endringer i energiloven under punkt om en energieffektiv og grønnere industri.

Under punktet om nasjonalt energieffektiviseringsløft i bygg foreslås det at skal utvikles en forpliktende plan for redusert energibruk i bygg.

Osloregionen IPR mener:

Osloregionen foreslår at forslag til ulike planer for mer effektiv og fleksibel energibruk samles i en plan, for å sikre at oppfølging ikke blir for fragmentert. Ulike sektorer og aktører har alle sentrale roller for å bidra her og det er viktig at planer som etableres er helhetlige og sektorovergripende.

Kommunenes roller og virkemidler, inkludert juridiske virkemidler for å bidra til mer effektiv og fleksibel energibruk må tydeliggjøres i en handlingsplan for energieffektivisering. Det samme gjelder plan for redusert energibruk i bygg. Se også innspill i avsnitt om «Kommunenes rolle».

Det henvises til avsnitt 1.3.2. og arbeidet med forslag til endringer i energiloven med krav til utredning av lønnsomheten ved å utnytte overskuddsvarme i ny industrivirksomhet og datasenter. Med henvisning til kommisjonens utfordring til kommunene i samme avsnitt, mener Osloregionen at kommunenes rolle tydeliggjøres i arbeidet med endringer til energiloven.

5. Tiltak for økt kraftproduksjon

Vindkraft. Kommisjonen sier i kapittel 1.5.3. at vindkraft på land kan spille en sentral rolle for å opprettholde eller styrke kraftbalansen frem mot 2030. Kommisjonen trekker frem at det er flere virkemidler som forventes å bidra til både bedre lokal aksept og legitimitet, som allerede er vedtatt og under implementering. For å få lokal aksept er det viktig at en økt andel av verdiskapingen går til berørte kommuner, se egen omtale av kommunenes rolle.

Kommisjonen mener kommunene bør være mer proaktive i å tilrettelegge for vindkraft på overordnet nivå. Det kan skje gjennom bruk av kommuneplanens arealdel til planlegging av egnede lokasjoner for vindkraft. En godkjent arealplan kan bidra til konfliktavklaring, mer forutsigbarhet for utbyggere og mer effektiv konsesjonsbehandling.

Solkraft. Energikommisjonen ser svært positivt på etableringen av solkraft i Norge, da denne kan etableres raskt, men her er det viktig at reguleringen tilpasses den raske utviklingen.

Kommisjonen foreslår at systemet for konsesjonssøknader for bakkemontert solkraft må forenkles, og kapasiteten til å behandle søknader må økes. Det bør vurderes om kommunene kan få delegert myndighet til å godkjenne bakkemonterte solkraftanlegg opp til en viss størrelse.

Osloregionen IPR mener:

Osloregionen støtter at det må utarbeides en strategi for bygningsintegrert solkraft. Satsing på solenergianlegg i nye bygg er en viktig del av klimaløsningen og for å møte energibehovet må utbygging av fornybar energi prioriteres der det får minst negative konsekvenser for naturen. Mange fornybare løsninger er arealkrevende og krever avveininger mot andre prioriterte hensyn som naturlandskap, biomangfold, matsikkerhet og påvirkning på ulike grupper i samfunnet.

Osloregionen støtter Energikommisjonens forslag om å vurdere å innføre krav om andel egenproduksjon av energi på nye bygg, med unntaksmuligheter. Krav til lokal energiproduksjon er viktig for å få til utbygging av fornybar energi på tak/vegger, som kan bidra til å øke egen energiproduksjon og redusere effekttopper.

Osloregionen støtter at systemet for bakkemonterte solkraft må forenkles og mener at kommunene bør få delegert myndighet til å godkjenne bakkemonterte solkraftanlegg opp til en viss størrelse.

6. Tiltak for raskere og bedre saksgang for ny kraftproduksjon

Energikommisjonen støtter Strømnettutvalgets forslag og mener flere av tiltakene kan tilpasses, styrkes, og gjøres gjeldende også for konsesjonsbehandling av søknader om ny kraftproduksjon.

Osloregionen IPR mener:

Osloregionen støtter Energikommisjonen i at det må innføres prioritert rekkefølge i behandlingen av søknader om økt kraftproduksjon. Saker som bidrar til betydelig ny kraftproduksjon og fleksibilitet til kraftsystemet bør prioriteres.

Osloregionen viser også til sitt hørings svar til Strømnettutvalgets utredning og særlig til uttalelse om mer effektiv saksbehandling og behovet for tettere koordinering mellom prosesser i nettselskap og planprosesser i kommunene i forbindelse med nettutbygging. Dette gjelder også for konsesjonsbehandling om ny kraftproduksjon.

Osloregionen støtter Energikommisjonen i at det i større grad må etableres parallelle prosesser gjennom konsesjonsforløpet. Osloregionen understreker viktigheten av tidlig involvering av kommunene. Kommunene skal ivareta mange interesser og hensyn. Både klimaomstillingen, områdeutvikling og virksomheter som har behov for fornybar energi, så vel som at energiutbygging kan ha negativ virkning på natur, grøntområder, jordbruksjord og kulturminner.

7. Tiltak for økt nettkapasitet

Utredningen sier at utviklingen av kraftnettet, ved siden av tilgang på fornybar kraft, er en forutsetning for å klare omstillingene vi skal gjennom. Ulike deler av Østlandet opplever at betydelige industrietableringer og klimatiltak som krever elektrifisering, begrenses av kapasiteten i nettet, slik det også er beskrevet i NOU-en. Osloregionen erfarer også tilfeller der det ikke er kapasitet til utvikling og utbygging ut over økningen i alminnelig forbruk.

Osloregionen IPR mener:

Osloregionen støtter kommisjonen i at det må etableres kriterier for samfunnsmessig betydning som basis for prioritering av behandlingen av søknader om nettilknytning.

Osloregionen IPR har sammen med Østlandssamarbeidet et samarbeidsprosjekt «Energistasjoner for grønn næringstransport», med formål å bidra til raskere etablering av energistasjoner for nullutslippsteknologi for tyngre kjøretøy. Prosjektet erfarer at nettilknytning, nettkapasitet og saksbehandling hos nettselskapene er en betydelig barriere for elektrifisering av tungtransporten. Osloregionen mener at dette er problemstillinger som må få økt oppmerksomhet og må løses for å bidra til at Norge skal nå sine klimamål mot 2030.

Osloregionen viser ellers til sitt hørings svar til Strømnettutvalgets utredning (vedlagt).

8. Utviklingen i energibruken

Utredningens kapittel 9 tar for seg energibruken fremover, driverne for utviklingen og mulighetene for energieffektivisering. Fremskrivningene til NVE og Statnett viser betydelig økt kraftbruk innen industri og transport.

En betydelig andel av klimagassutslippene på Østlandet er fra transportsektoren. Østlandsfylkene står for 55 % av de nasjonale utslippene fra transportsektoren. Det betyr at omlegging til nullutslippsteknologier i transportsektoren på Østlandet vil ha stor betydning for de nasjonale utslippskuttene mot 2030. Omstillingen av transportsektoren vil innebære mye elektrifisering. Fremover vil elektrifisering av tungtransporten være viktig.

Osloregionen IPR mener:

Det er behov for økt kraftproduksjon for å legge til rette for elektrifisering av transportsektoren og behov for industriutvikling på Østlandet. Det er også avgjørende med effektive prosesser for nettilknytning og eventuelt økt nettkapasitet ved utbygging av lade- og fylleinfrastruktur for å møte behovene i transportsektoren.

Osloregionen etterlyser omtale av biogass i utredningen som et drivstoffalternativ for tungtransporten. Dette gjelder spesielt i utnyttelse av organisk avfall og husdyrgjødsel til biogass. Dette er i liten grad omtalt i Energikommisjonens utredning. Osloregionen mener at også biogass i større grad bør utnyttes til transportformål, der det ligger til rette for det.

Osloregionen understreker viktigheten av mer kraft og økt kapasitet i strømmettet. Østlandet har betydelig kompetanse på grønne næringer. Kraft og kapasitet på nett er viktig for videre utvikling av industri på Østlandet, spesielt innen grønne næringer.